N^ro 87.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu Nayiaśnieyszego CESARZA Imperatora Całey Rossyi.

Z WILNA 1. SIERPNIA ROKU 1797. WE WTOREK.

OGŁOSZENIE
Generał-Feltmarszałka, Rządzącego Gubernią Litewską Xiążęcia Repnina.

JEGO IMPERATORSKA MOSC Naypotężnieyszy Nasz MONARCHA, Naymiłościwiey opiekuiąc się dobrym powodzeniem, tuteyszego Litewskiego, wierno Jemu poddanego Narodu, chociaż dla zachowania równości w całym Imperium, nie może uwolnić Gubernii Litewskiey od wyboru Rekruta dla obrony Państwa, chcąc wszelako różnemi sposoby w tym dla niey uczynić ulgę, a przez to okazać znak nowy, swoiey Naywyższey łaski, raczył pozwolić tuteyszym Obywatelom tym, którzy to znaydą dla siebie wygodnym, w mieyscu Rekruta, stawić wolno werbowanego człowieka zdrowego, przepisanych lat i wzrostu, słowem do służby woienney zdatnego. Takowych ażeby łatwiey było każdemu znaleźć i ukontraktować, stanowiąc z niemi umowy; dla tego Naymiłościwiey pozwala i na to, aby wolno naymuiący się, do służby woyskowey w mieyscu Rekruta Człowiek, tylko przez lat ośm w oney zostawał, po upłynieniu którego terminu, uwolniony on będzie. Uwiadomiwszy o tey Naywyższey JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI, łasce, przekonany iestem, że przezacna Szlachta Gubernii Litewskiey, przyimie one w całym iey walorze, i z należną naypoddannieyszą wdzięcznością. W Wilnie dnia $\frac{13}{24}$ Julii, 1797. roku.

(MP) podpisano: *Xiąże Mikołay Repnin.*

OGŁOSZENIE
Generał-Feltmarszałka Rządzącego Gubernią Litewską Xięcia Repnina.

Gdy z Naywyższey JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI łaski w uważeniu aby na utrzymanie poczt w Gubernii Litewskiey nieodbicie potrzebnych dla powszechney kommunikacyi nie obciążać onę osobnym podatkiem (iaki się w innych Guberniach wybiera, Nayiaśnieyszy MONARCHA IMPERATOR naymiłościwiey raczył pozwolić, ażeby przegony płacone tu były po dawnemu, to iest po dwa złote na milę od każdego konia; dotąd zaś ponieważ dla wzięcia takowych Poczt na własne utrzymywanie ludzi wolnych nie dosyć się odzywa, a tym czasem Gubernia cierpi na dostawowaniu na poczty koni obywatelskich; przeto aby to naywyższe dla tey ziemi dobrodzieystwo, daremnym nie było: poruczam JJPP. Powiatowym Marszałkom, czyli mieysca ich zastępuiącym wspólnie ze Szlachtą ich Powiatow starać się wszelkiemi sposoby uczynić takie rozporządzenia, przez któreby rzeczone Poczty przez oguł Szlachectwa dla ich własnego i całey ziemi pożytku ustanowione były, a to na osnowie prawideł danych od Litewskiego Poczt Dyrektora i stanu Konsyliarza W. Frisela, i co w tym względzie będzie uskutecznione, tak iego o tym uwiadomić, iakoteż Rządowi Guberskiemu donieść. W Wilnie dnia $\frac{13}{24}$ Julii 1797. Roku.

(MP) podpisano: *Xiąże Mikołay Repnin.*

z Wiednia 15. Lipca.

Cesarz Jmść powierzył naywyższą kommendę w krolestwie *Węgierskim* Generałowi Artilleryi Baranowi d' *Alvinzy* przez wzgląd na zasługi jego. Generał Lieutnant *Argenteau* Krzyżem Orderu *Maryi Teressy* ozdobiony został. *Arcy Xże Józef Palatinus* d.

12 przybył do tey ftolicy. Wprzód nieco przez *Körmond* udał fię do *Rohoncz*, gdzie też obiadował u kardynała *Prymasa Węgierfkiego*; potym w towarzyftwie wielu Magnatow, Generałow, i Officyerow, oglądał na polach przyległych milicyą z pospolitego rufzenia Komitatu *Presburgfkiego* zgromadzoną. *Kroackie* zaś d. 28. Czerwca rewią odprawiwfzy, Królowi fwoiemu i Oyczyznie przyfięgę wierności wykonało; po ktorey naftąpiło uroczyfte fztandarow poświęcenie; na kilku przywiązano wftążki od dobrze myślących dam ofiarowane z napisem: *Za Boga i Wiarę, za Króla i Oyczyznę.*

Zamiefzania w *Dalmacyi* już przyfzły do naywyżfzego ftopnia. Na różnych mieyscach więcey 400. ludzi zamordowano. Przyczyną rozruchow jeft niechęć Szlachty przeyścia pod panowanie *Auftryackie*. Oni to płonnemi obietnicami ofzukali miefzkańcow. Nie zbywa jednak narodowi na obywatelach dobrze myslących. Do *Trieftu* 3. z tamtąd przybyło Deputowanych, profząc o pomoc woyfkową dla fwoiey partyi, gdyż ten środek jedyny pozoftał im do ratunku. Natychmiaft rozkazano korpusowi od 7. tyś. z *Goertz* mafzerować, fiadać na okręta i płynąć do *Dalmacyi*: jakoż d. 25. Czerwca wfzyftkie wyfzły pod żagle. Do *Wiednia* nawet przybyło kilku Deputowanych poddaiąc fię berłu i opiece *Cesarza Jmści*. *Angielfki* Poseł *Vaffy* z *Wenecyi* przenioft fię na miefzkanie do *Budy*.

Jakażkolwiek dotąd była niepewność względem przyfzłego losu *Dalmacyi*; uftała dziś zupełnie. Oto jeft Proklamacya do tey Prowincyi wydana przez Generała *Ruckavina*.

„*Cesarz Jmść* widząc fię przymufzonym „do przedfięwzięcia środkow jak nayfku„tecznieyfzych w celu utrzymania fpokoy„ności poddańftwa fwoiego, pośrzod zamie„fzania w którym zoftaie teraz część więk„fza *Weneckich* Prowincyi; pragnąc oraz *Dal„macyą* zachować od fmutney kolei fzerzą„cych fię coraz daley rozruchow; rofkazał „woyfkom fwoim wkroczyć do tey Prowin„cyi, tak dla utrzymania w kraiu dobrego „porządku, jako też dla zachowania praw „fwoich do dzierżawy i własności onego daw„nych i nie zaprzeczonych. Miefzkańce *Dal„macyi* maiąc fobie zabespieczoną fpokoyność „wnętrzną przez wniście woyfk *Cesarskich*, „przenikaią zapewne dobroczynne tego *Mo„narchy* zamiary, i ftosować fię do nich będą powolnym i wdzięcznością tchnącym fpra„wowaniem fię i obeyściem. To im zape„wni opiękę *Auftryackiego* rycerftwa, i nie„narufzone używanie maiątkow praw, przy„wileiow, i fwobod oyczyftych.

Spodziewamy fię więc, iż nikt nie ze„chce bydź tak zaslepionym, i na własne „nieczułym dobro, ażeby przeciwnym poftę„powaniem wyftawiał fię na kary, jakie na„tychmiaft na wykraczaiących będą wymie„rzone. Zaprofzony więc imieniem *Cesarza „Jmści* jak naymocniey, i z naywiękfzą ufno„ścią, wfzyftkich fędziow, urzędnikow, Go„spodarzow, oraz Biskupow, Plebanow, tych „ftowem ktorzy obowiązki ciwilne lub Du„chowne dopełniaią, ftarać fię, iżby nikt nie „dał fię uwieść namowom zdradliwym lu„dzi źle myslących, ktorzy nie maią innego „zamiaru, jak powfzechny niepokóy, i wy„zucie obywatela z własności. Niech sił przy„kładaią do utrzymania zgody i dobrego po„rządku; tym jedynie fposobem *Dalmatowie* „ftaną fię godnemi łafk Monarchy fwoiego.

Ruckavina.

Z Laybach d. 11. donofzą, że korpus Generała Barona de *Terzi* jefzcze ftoi w tamtych okolicach, lecz fię zdaie iż wkrótce daley ku *Włofkim* granicom poftąpi. Stany *Carnioli* d. 9. dały wielką ucztę wspomnionemu Kommendantowi, i wfzyftkim armii jego Stabs Officyerom d. 10. przybył do tegoż miafta Baron *de Mark* jako *Cesarfki* Kommifsarz: do *Gorycyi* zaś Generał *Meerfeld*, Baron *Humburg* i Margrabia *de Gallo Neapolitanfki* Ambafsador, powracaiący razem z *Mediolanu i Mantui*. W *Udine* będzie podobno po chwili kongres między wspomnionemi osobami i Generałem *Buonaparte*, na którym Pańftwa *Cesarfkiego* granice oftatecznie fię naznaczą. W tych dniach maią *Francuzi* z części *Friulu* uftąpić; powiadaią, iż ta Prowincya nam fię doftaie, co trudno zgodzić z podziałem kraiow *Weneckich* na Departamenta niedawno rozgłoszonym.

Z Trieftu d. 11. piszą: Do *Cervignan w Frilu* przybyło wczora 16. *Francuzkich* ftatkow ammunicyą ładownych i armatami; wfzyftkie do *Palmanowa* fą przeznaczone: To miafto w ręku Republikantow przemienilo fię w ogromną twierdzę; artillerya do niey z *Mantui i Wenecyi* zabrana, liczba robotnikow teraz podwoiona. O wniściu woyfk *Auftryackich* do *Zara* ftolicy *Dalmacyi Weneckiey* dokładną mamy wiadomość. Regimenta które z *Trieftu* wypłynely, inne które w *Zeng* ftały, przyieli miefzkańce jak naymiley z wielkiemi uroczyftościami, czegośmy w *Iftryi* nie widzieli. Zdięto *Weneckie* chorągwie, i na wieczną rzeczy pamiątkę złożono w Katedralnym Kościele. Deputowani całey Prowincyi, nawet wyspy *Corfou* byli przytomnemi, i przyfięgę na wierność wykonali. Wiele trzymaią, więcey *Dalmatowie* mówią o fwoiey Oyczyznie. Według nich *Cesarz Jmść* przez nabycie *Dalmacyi* ftanie fię niezwyciężonym; jey fiłami *Wenecya* potężną była.

z Paryża 9. *Lipca z Gazety Frankfortfkiey*:

Bifkupi Metropolitalni Konftitucyini wydali niedawno lift okolny do wfzyftkich narodu fwoiego Bifkupow, wzywaiąc ich na *Concilium* Narodowe w *Paryżu* na początku *Sierpnia* odprawić fię maiące; ten, powiadaią, jedyny środek nam pozoftał przywrócenia pokoju i jedności pożądaney Kościołowi *Francuzkiemu*.

Kilka temu tygodni, zarzucano Direktoryatowi zły rząd nayznacznieyfzey z osad na-

ſzych w *Ameryce. S. Domingo:* Kommiſsarzow *Santhonax i Victor Hugues* przywołać, innych na to mieysce wybrać zalecono. Zwycięſtwo które woyſka Republikantſkie nad nieprzyiacielem odnioſły, wyrwanie całey prawie wyspy z pod panowania *Angielſkiego* naylepiey poſtępek ich uſprawiedliwi przed narodem. Oto jeſt pismo Direktoryatu do Rady.

Obywatele Reprezentanci. Oſtatnie liſty z *S. Domingo* przeſłane donioſły, o uczynionych przygotowaniach do generalnego attaku w północney części tey wyspy. Ten uſkuteczniony zoſtał. *Anglicy z Emigrantami* we wſzyſtkich ſtanowiſkach zwalczeni, wſzyſtkie opuścili doświadczywſzy męſtwa Republikantow. Generał *Desfourneaux* woyſkom północnym przywodził, za pomocą Generała Diwizyi *Touſsaint-Louverture, Michel, Grandet, Chriſtophe i Moise* (wſzyscy są *Murzyni*) Gdyby wymienić przyſzło rycerzow, co zarobili prawo do wdzęczności narodowey w bitwach wielorakich trzebaby wypisać imiona 28. tyś. Republikantow, którzy dziś armią *Francuzką* ſkładaią, patriotyzmem wyspy mieſzkańcow zgromadzoną i utrzymywaną, bez żadnego przyłożenia ſię i nakładow ſkarbu publicznego. Spokoyność i prawom podległość wróciła ſię ſzczęśliwie do części północney. Owocem to jeſt mądrości Wodzow, umiarkowania w zwycięſtwie i wſpaniałości rycerzow chcących w ſławie i cnocie wyrównać armiom naſzym w *Europie*, które ludzie kolorowi za wzór i przykład wybrali do nasladowania. Tośmy z urzędowych rapportow pisali. Od Konsula z *New-Tork* późnieyſzą mamy wiadomość, iż waleczny *Touſsaint* opasał *Port au Prince*, zdobył kilka obozow oſzańcowanych, rozproſzył legiony *Anglikow i Emigrantow* przywodzone od *Deſsource i Montalembert*, i więcey tyſiąca ludu trupem położywſzy, bliſkim jeſt zwrócenia całey nam wyspy.

Carnot.

Czytano potym liſt Generała *Desfourneux* do Miniſtra woiennego. Armia, powiada, północna, zupełne zwycięſtwo odnioſła; obszerne i piękne powiaty. *Valliere, Trou, Suvanne, Grande Riviere &c.* które od lat 6. teatrem były ſtraſzliwym intryg *Anglikow i Emigrantow* umieiących woynę przewlekać za pomocą ludu uwiedzionego, ſą teraz oczyſzczone, pierzchnoł Oyczyzny nieprzyiaciel przed Republikantow kolumnami. Woyſka naſze nie wprzód ſpoczęły, aż nic do czynienia nie zoſtało. Przywróciliśmy zupełną ſpokoyność kraiowi; żołnierze w przeciągu chwalebney kampanii dali dowod odwagi, poſłuſzeńſtwa i karności. Gdy już walczyć z kim nie będzie, wſzyscy z ochotą powrócjemy do ulubioney roli.

Po przeczytaniu tych liſtow, i przyłączonego opisania kampanii, Rada 500. uchwaliła, że woyſko Republikantſkie na wyspie S. *Domingo* dobrze ſię zaſłużyło kraiowi. D. 1. Direktoryat ogłosił uchwałę, iż zważaiąc ſtan ſkarbu Rpltey, który nie pozwala w tym roku obchodzić świąt narodowych z taką okazałością, z jaką w czaſie przyſzłym obchodzić ſię maią d. 14. Lipca ogłoſzony będzie w *Paryżu* ſtrzelaniem z armat; po tym naſtąpi zgromadzenie Miniſtrow i urzędnikow do Pałacu narodowego, do których Prezydent Direktoryatu mowę mieć będzie; parada woyſkowa na polu marsowym i w ogrodzie *Luxembourg* feſtyn zakończy. Obywatel *Bouvet* przywrócony zoſtał do rangi Kontr-Admirała utraconey z powodu wyprawy nieſzczęśliwey do *Irlandyi*.

Inſtitutum Narodowe odprawiło poſiedzenie publiczne. *Lacepede* donioſł iż korrespondencya z uczonemi ludźmi w *Europie* znowu jeſt uſtanowiona. *Talleyrand Perigord* którego dzieło o związkach naſzych z *Ameryką* w żywey u wſzyſtkich jeſt pamięci, czytał nowe wyliczaiąc pożytki z założenia osad ſpływaiące na cały narod. Miniſter morſki *Truguet* odebrał wiadomość, iż z *Toulonu* wyſzła pod żagle diwizya Flotty pod Admirałem *Bryeux* z 2. okrętow od 80. 4. od 74. armat i wielu fregat złożona; dokąd, nie wiadomo. Do tegoż portu przybył z *Marseille* Ambaſsador *Ottomańſki*, i oglądał ſpuſzczenie z warſtatu dokończonego nowo okrętu *Franklin* od 80. armat. Direkteryat przełożył Radom, iż do *Lionu* zgromadza ſię bardzo wielu Emigrantow i dezerterow zagranicznych, ci zkoiarzywſzy ſię z łotrami pod nazwiſkiem *Chauffeurs i Compagnie de Jesus* znaiomemi, trwożą ſpokoynych mieſzkańcow. Zalecono kommenderuiącemu Generałowi użyć środkow przyzwoitych do utrzymania porządku.

Klub pod nazwiſkiem zgromadzenia Konſtitucyinego znaiomy, do którego wchodzą Generałowie, *Jourdan, Pichegru, Menou, Kleber*, i Reprezentanci *Garat, Sieyes, Talleyrand, Daunou, Treilhard, Chenier, &c.* poſtanowił do grona ſwoiego nie przyimować prócz ſamych Reprezentantow, z *Hamburga* donoszą, iż *Alexander Lameth* otrzymawſzy pasport u Miniſtra Rzpltey, powraca do *Paryża*, z tym ſię oświadczaiąc, iż iedzie uſprawiedliwić ſię z zarzutow uczynionych przeciw niemu r. 1792. Poſtępek ten honor czyni wygnańcowi, którego nieſzczęśliwe okoliczności przymusiły na ten czas uſtąpić z Oyczyzny, i rządowi teraznieyſzemu, o którego ſprawiedliwości nie wątpią Emigranci, gdy los ſwóy i życie wyrokom onego poddaią.

z Rzymu 23. Czerwca z Gazety Berlińſkiey.

Wſzyſtkie iuż obrazy i posągi trakttatem przyrzeczone wyſłaliśmy do *Paryża* osoby za opinie polityczne w więzieniach osadzone wyſzły na wolność, za uſilnym naleganiem Posła *Cacault*. Ten niedawno miał konferencyą z Kardynałem Sekretarzem ſtanu, ktòremu liſt oddał od Generała *Buonaparte*. Kongregacya ſkarbowa z Kardynałow i Prałatow złożona, kilkakroć zwołaną była; znaiomy niedoſtatek pieniędzy, dochodow uſzczuplenie, nic ſłowem nie przeſzkadza robotom przedſięwziętym do osuſzenia błot *Pontińſkich*; nowy kanał kopać kazano; niezmierny wyda-

tek, lecz koniecznie potrzebny; dzieło wielkie, honor nieśmiertelny uczyni rządom *Piusa* 6. gdy będzie dokonanym, co póki nie naſtąpi, kray dziś osuſzony, uprawny, zamieſzkany, nowym coraz wylewom podlegać musi. Część zamku S. Anioła wyleciała na powietrze przez nieoſtrożność rzemieślnikow pracuiących nad przygotowaniem ſztucznych ogniow na bliſko naſtępuiącą uroczyſtość *SS. Piotra i Pawła*.

z Mediolanu 4. *Lipca z Gazety Frankfortſkiey.*

Już tedy wolność i niepodległość *Lombardyi* uroczyście zoſtała ogłoſzoną. Oto ieſt proklamacya Generała *en Chef* armii *Włoſkiey z Montebello*.

„*Rzplta Cisalpińſka* od lat wielu zoſta„wała pod panowaniem *Auſtryackiego Domu*. „Władza nad całym kraiem naywyżſza pra„wem zawoiowania, w roku oſtatnim prze„ſzła do *Rptey Francuzkiey*. Dziś zrzekaią „ſię *Francuzi* tego panowania; dziś *Włosi* „wolnemi, dziś nie podległemi prawdziwie „ieſteście. Uznana od *Francuzow i Cesarza* „*Jmci* nowa Rzplta, pochwili od *Europy* ca„ley uznaną będzie. Direktoryat Wykonaw„czy nie przeſtaiąc na tym, że przez zwycię„ztwa krwią Republikantſkich rycerzow ob„lane, zapewnił *exiſtencyą polityczną Rzpltey* „*Cisalpińſkiey*, dziś iey ofiaruie Konſtitucyą, „którą narod oświecony ſobie wybrał i prze„pisał; będąc przekonany: że ieśli wolność „wielkim ieſt dobrem, *rewolucya z niey wy„nikła kleſką ieſt nayſtraszniejszą*. Lud więc „*Cisalpińſki* przeydzie w pokoiu i zgodzie z pod „militarnego pod rząd Konſtitucyiny. Co żeby „naſtąpiło bez rozruchow, i anarchii, Dire„ktoryat na ten raz ieden osądził potrzebą „wyznaczyć osoby rządowe i do zgromadze„nia prawodawczego wchodzić maiące. Lud „*Włoſki* po upłynieniu roku iednego na urzę„dy wakuiące według brzmienia Konſtitucyi, „kogo mu ſię podoba, wybierać zacznie. Lat „bliſko 2. wyſiące nie było prawdziwey we „*Włoszech* Rzpltey. Swięty ogień wolności „iuż wygasł; nayślicznieysza w *Europie* kra„ina iarzmo dźwigała cudzoziemſkie. Pokaż„cie dziś światu *Cisalpini*, że *Włochy* tera„znieyſze od ſtarożytnych nie ſą bynaymniey „odrodne, że mogą i godne ſą bydź wolnemi.

Buonaparte.

Direktoryat był inſtallowany 30. Czerwca; był uroczyſtości przytomny General *en Chef*. Po tym obrządku naſtąpił obiad wſpaniały w palacu narodowym.

z Turinu 21. *Czerwca z Gazety Frankfortſkiey.*

Wiadomości o ſpiſku odkrytym i rozruchach w *Piemoncie* ſpodziewanych były zapewne przeſadzone. Rząd widząc co ſię u poſtronnych dzieie i ſąſiadow, nie dziw że ieſt oſtróżnym. Rok ledwie upłynoł, iakeśmy nieſzczęśliwą dokończyli woynę, 8. ledwie mieſięcy Król nowy panuie; a iednak pośrzód niezliczonych trudności i przeſzkod, ſkarbowe intereſſa dziś ſą w nierównie lepszym ſtanie: z 96. millionow pieniędzy papierowych, 15. iuż ſpalono. Czynią w prawdzie co mogą ludzie złośliwi, żeby narod do rewolucyi pociągnąć. Lecz dobroć Monarchy, ſprawiedliwość iego, zgoda z Wodzem armii *Francuzkiey* ściśle zachowana, w niwecz obróciły ſzkodliwe ich zamyſły.

z Wenecyi 4. *Lipca z Gazety Berlińſkiey.*

Obywatel *Bataglia* wyiechał w sobotę do *Montebello*, gdzie w charakterze Miniſtra Pełnomocnego na Kongressie ma ſię znaydować. Nie podobało ſię municipalności naſzey wezwanie tego męża do głównej kwatery Generała *Buonaparte*; 18 osob wybraniu iego było przeciwnych. Na teyże ſeſſyi municipalność poſtanowiła wyſłać do obywatelſkich domow niektóre osoby z grona ſwoiego, przywiązaniem do prawideł demokratycznych znamienite, ażeby mieſzkańcow nakłaniały do podpisania deklaracyi, w którey wyrażona ieſt chęć *Wenetow* ziednoczenia ſię nowym przymierzem z miaſtami i Prowincyami lądowemi, którym niedawno panowali, i z innemi we *Włoszech* Republikantami. Stało ſię: ze 150. tyś. mieſzkańcow ſtolicy, 35. tyś. iuż tę deklaracyą podpisało. Dziś więc municipalność przedſiębierze przeſłać onę do Generała *en Chef* kommenderuiącego; do *Paryża* zaś iechać maią w poselſtwie obywatele *Sanfermo* i *Mengotti*, ażeby pożądaną iedność przyśpieſzyli. Chciano ieſzcze wezwać miaſta lądowe do wyſłania z ich ſtrony Pełnomocnikow w tymże celu, przekładaiąc ſkutki nieſzczęśliwe dla kraiu całego, iakie wyniknąć koniecznie muſzą z niezgody domowey, i wkroczenia woyſk Cesarſkich do *Iſtryi i Dalmacyi*! Lecz ponieważ odezwę takową na próżno dawniey czyniono, większość głosow osądziła przyzwoiciey rzecz całą poddać wyrokom Generała *Buonaparte* i Direktoryatu. *Ex Patricyusz Nidiman* doniosł, że wyspy naſze na morzu *Adriatyckim* i *Greckich* nadbrzeżach leżące ſkłoniły ſię do *Demokracyi* i iedności z *Wenecyą*.

z Udine 2. *Lipca z Gazety Frankfortſkiey.*

Woyſk *Auſtryackich* liczba coraz ſię pomnaża na granicy *Weneckiey*. Twierdze w *Palmanova* będą wraz ukończone; artillerya ciągnie z *Pordenone*. Spowiedziewamy ſię do nas przybycia Generałow *Berthier i Buonaparte*. Kawaletya *Francuzka* z wiosek bliżſzych zciągnęła do miaſta; rozumiemy że infanterya toż ſamo uczyni.

z Bazilei 3. *Lipca z Gazety Leydeńſkiey.*

Helslinger Rzpltey *Francuzkiey* Rezydent w Prowincyi *Valais* przełożył rządowi mieyscowemu życzenie Generała *Buonaparte*, ażeby woyſka iego powracać mogły ze *Włoch* przez kray pomieniony, minowſzy *Piemont*; co ieśliby mu było dozwolonym, przyrzeka nakładem Rzpltey zrobić drogę wygodną przez górę *S. Bernarda* do *Sabaudyi* na lewym brzegu *Rodanu*.

Reszta w dodatku.

Nro 87.

DODATEK
DO
KURYERA LITEWSKIEGO

Z WILNA 1. SIERPNIA ROKU 1797. WE WTOREK

Dokończenie z Bazilei.

Ten interes odeſłano do walnego ziazdu *Szwaycarow* w *Frauenfeld*. Jakoż rzecz warta długiego rozmyſłu, ażeby w czaſie późnieyſzym narod dziś ſpokoyny nie żałował, iż do kraiu ſwoiego dał wſtęp wolny *rewolucyoniſtom i Propagandiſtom Francuzkim* i *Lombardzkim*; oſtatnich ſąſiedztwo byłoby nayſzkódliwſze; mamy tego doświadczenie w Powiatach *Włoſko-Szwaycarſkich*, mianowicie zaś w *Valtelina*. Kray to ieſt obſzerny i żyżny bliſko *Alp* nad iezierem *Bormio* leżący, przez *Grisonow* r. 1512. zawoiowany. Chociaż ſtarodawne ſtracił przywileie, rządzony przecie był ſprawiedliwie.

20. Czerwca generalne tam wybuchnęło powſtanie. Stało ſię wſzyſtko bez żadnego krwi rozlania. Wybranym osobom napisać kazano nową dla narodu Konſtitucyą; gwardye narodowe pod bronią ſtaneły. Dowodzcy ſpiſku wyſłali Poſłow do *Breśria i Medyolanu* ofiaruiac iedność i braterſtwo *Włoſkim* Republikantom; z tym dla *Grisonow* oświadczeniem, ż ieśli zechcą ludzi teraz wolnych zwracać do iarzma dawnieyſzego, ci w massie powſtawſzy bronić ſię do oſtatniego ſą poſtanowieni, a ieśliby iuż niepodległemi bydź nie zdołali, poddadzą ſię *Cisalpinom*. *Grisonowie* o pomoc i radę udali ſię do *Szwaycarow*; pierwſzey nie otrzymaią podobno; *Francuzi* też nie wiadomo czy zezwolą na przyłączenie *Valteliny do Rzpltey Cisalpinſkiey*; rozumieią, iż *Buonaparte* radzić obywatelom zechce, ażeby do iedności z *Grisonami* powrócili, pod tym warunkiem, ieśliby ci ich uwolnili z poddaństwa ſwoiego. Cała dziś kraiu nadzieia w Direktorze *Barthelemy*; ale czyliż on ieden zdanie czterech Kollegow przeważy? ci zaś prawie wſzyscy przyiaciele Generała *Buonaparte*, czyliż zechcą wſtrzymać młodzieńca i zwycięzcę, który Direktorow ſkryte zamyſły do ſkutku przywodząc nową ſobie do ſławy drogę otworzył, tworząc Rpte i rewolucyą w całych *Włoszech*, od gór *Alpeyſkich* do morza *Adriatykiego*, od ieziora *Lugano* i *Valteliny*, do *Calabryi*.

z Norimbergi 8 Lipca z Gazety Frankfortskiey

Spór z *Prusakami* o koſzary do miaſta naſzego należące zoſtał już ukończony. Dwakroć z klęską odparte woyſka, do tyſiąca ludu pomnożone odebranemi z różnych ſtron posiłkami ſtaneły pod miaſtem raz trzeci o godzinie z rana 5 z dwoma armatami i jednym wozem ammunicyinym; kommendant bramy niektóre opanowawſzy przecioł wſzelką mieſzczanom kommunikacyą z garnizonem, koſzar broniącym, i bez trudności one zaiał na rzecz Monarchy ſwoiego. Infanteryą i kawalerzyſtow naſzych bez broni do miaſta odeſłano, Magiſtrat podobno zapobiegaiąc więkſzemu krwi rozlaniu na kapitulacyą taiemnie zezwolił; z czego obywatelſtwo bardzo jeſt nieukontentowane.

Na Seſsyi zgromadzenia *Cyrkułu Frankonii* Poseł *Biſkupa Aichſtadt* złożył pismo, w którym ſię ſkarży na gwaltowne rekrutow wybieranie przez *Prusakow* w Prowincyi Pana ſwoiego. Po tym czytano dwa liſty; jeden od *Arcy Xcia Karola* donoſzący, iż 10. tyś. *Auſtryakow* nie mieſzkaiąc ſtanie w okolicach *Wurtzburga*; drugi od *Ringraffa de Salm*, który upraſza, ażeby dla *contingensu* Cyrkułowego na rozmaite potrzeby koſzt był obmyślony, zwłaſzcza gdy *Felt-Marszałek Imperii* roſkazał onemu woyſka *Rzeſkie* ćwiczyć naypilniey w manewrach &c. Biſkup *Bambergſki* nie chciał ratifikować umowy przez Miniſtra ſwoiego z *Królem Jmścią Pruſkim* zawartey względem ſporow granicznych.

z Manheimu 8. Lipca z Gazety Berlinſkiey:

Część znaczna garnizonu naſzego dziś z murow mieyſkich uſtąpiła; jutro i dni naſtępuiących inne za pierwſzemi póydą regimenta. Wſzyſtkie zmierzaią do *Szwabii*; gdzie w okolicach miaſta *Ulm* wielka armia *Auſtryacka* wkrótce ſię zgromadzi. Jakie tylko posiłki z dziedzicznych Państw *Auſtryackich* przychodzą, nie idąc ku *Renowi* zaſtanawiaią ſię w *Szwabii i Frankonii*. Próżna rzecz byłaby teraz przyczynę zgadywać tych obrótow. Z drugiey ſtrony Republikanie zbieraią wiele ammunicyi, ſprowadzaią znaczne magazyny do *Landau i Germersheim*. Według liſtow z *Munich* nieuſtannie tam po arsenałach pracuią. *Contingens* w zupełnym jeſt komplecie wſzyſtkie nawet woyſka Elektorſkie rozkaz odebrały bydź w zupełney gotowości do marſzu.

z Ratisbony 12. Lipca z Gazety Berlinſkiey.

Cesarz Jmść raczył donieść Seymowi

naſzemu, iz na własne Jego przełożenie za kilkakrotną odezwą *Arcy Xcia Karola*, General *Francuzki Moreau* dał uroczyſte zaręczenie, iz kraie *Niemieckiey Rzeszy* podbite odtąd nie będą traktowane po nieprzyiacielſku, wſzyſtkie zaś jakiegożkolwiek rodzaiu kontribucye i rekwizycye wnet uſtaną. Tegoż czasu *Monarcha* ſtanom ſeymuiącym oświadczyć kazał iż nie chce ſię przychylić na żądanie *Rzeszy* w przyięciu na ſiebie obowiązku i Pełnomocnietwa, do wyiednania chwalebnego i trwałego pokoiu z *Francuzami*: radzi owſzem ażeby Seym rzecz tak wielką powierzył wybraney z grona ſwoiego Deputacyi. Za dni kilka zaczynaią ſię u nas pospolicie długie deliberacye względem przyszłego z *Francyą* pokoiu.

z Colonii 14. *Lipca z Gazety Frankfortskiey.*

Cała już armia *Sambry i Mozy* jeſt w zupełnym poruſzeniu powracaiąc na brzeg *Renu* lewy d. 9. i 10. dwie jey diwizye rzekę przeszły pod *Canb*, zaſtępuiąc mieysce innych które ſię do *Liege* usunęły. Na prawym brzegu jeſzcze dwie zoſtaną diwizye w tych ſamych ſtanowiſkach, które zaymowały przy podpisaniu warunkow przedugodnych, i ogłoſzeniu zawieszenia broni. Głowną też kwaterę przenoszą do *Aix-la Chapelle*. Poczta armii dotąd u nas znayduiąca ſię póydzie ku *Francuzkim* granicom; ſłowem Republikanie uſtępuią zupełnie do Departamentow dawnych lub nowo przyłączonych, co gdy ſię ziści, w ten czas możemy ſię ucieszyć, i wytchnąć ſpokoynie dzwigawſzy ciężar przez 3. lecie nieznośnych kontribucyi i rekwizycyi.

Generał *en Chef Hoche* przed wyiazdem ſwoim jeſzcze dobrodzieyſtwem obdarzył nowym i nad inne milſzym Prowincye *Niemieckie* Znaydowało ſię tu do 1600. prózniakow i łotrow, którzy pod nazwiſkiem kommiſsarzow, agentow, liwrantow, prawdziwi Prokonsulowie kray niſzczyli, wſzyſtkich bez braku wygnać kazano. Diwizya kanonierow *Francuzkich do Breſt* przeznaczona w drogę ruſzyła.

z Bruxelli 9. *Lipca z Gazety Frankfortſkiey.*

Za przybyciem Pełnomocnikow do *Lille Angielſkich*, konferencye o pokóy zaraz na zaiutrz rozpocząć ſię miały. Na prozbę wielu obywatelow Adminiſtracya naszego Departamentu wrócić kazała katolikom Kościoł prawa czy rozumu nazwany. Nazwiſko to dziełem było rządu *Jakóbińskiego*. Wiele podobnych znaydowało ſię we *Francyi*: upadek *ſekty* bezbożney pociągnoł jey Kościołow ruinę. Kommendant *Bruxelski* oświadczył, iż chce ſię zatrudniać bespieczeńſtwem miaſta i mieſzkańcow; codzienne mieliśmy domow rabunki przez namnożonych złodzieiow: wiele nawet oſob życie utraciło. Kardynał Arcy Biſkup *Mechlinski* do ſpokoyney dzierżawy dóbr ſwoich powrócił. Kommiſsarze woienni kray obciążać chcieli przeciwnemi prawu rekwizycyami. Adminiſtratorowie nawet exekucyą zagrożeni zalecili municipalnym nieſłuchać ich rozkazu. Nie przyſzło więc do exekucyi. Direktoryat ułatwi ſpór zaſzły między władzą ciwilną i woyſkową.

Od brzegow Menu 13. *Lipca z Gazety Frankfortskiey.*

Wczora o południu kwatera Generała *Cherin z Giessen do Wetzlar* zoſtała przenieſioną. Mamy wiadomość, iż znaczny woyſk *Pruskich* wydział z *Magdeburga* przeydzie do Xięſtw *Frankońskich, Anspach i Bareuth*. General *Werneck* ſłużbę porzucił otrzymawſzy penſyą dożywotnią. General *Kray* do armii *Włoskiey* jeſt przenieſiony.

z Charles-Town 14. *Maia z Gazety Leydenſkiey.*

Zyſkowny handel, który prowadziły z wyspami *Antilſkiemi* Prowincye *Rptey Amerykanſkiey*, większy iednak połudnìowe niż północne, teraz ieſt zupełnie przerwany przez Korsarzow w *S. Domingo* i *Gwadalupie* uzbroionych za roſkazem Kommiſſarzow Direktoryatu *Hugues* i *Santhonax*. Ci ludzie wyrwawſzy dwie osady narodu ſwoiego nayznacznieyſze z rąk *Anglikom*, bez ſił żadnych, i pomocy rządowey, męſtwem i rozpaczą Murzynow ſtraſzni, chcąc ſię w nich utrzymać, nie znaleźli śrzodku innego na opatrzenie mieſzkańcow bronią i żywnością, iak zgwałcenie prawa narodow na *Amerykanſkich* okrętach. Chwytali więc onych mnóſtwo niezmierne pod wymyślonym śmieſznie pozorem, iż płyną do *Martiniki, S. Lucyi, Tabago*, wysp niegdy *Francuzkich*, dziś *Angielſkim* zaiętych orężem, które ogłoſić śmieli oblężonemi przez Republikantow, chociaż światu ieſt wiadomo, iż ſił żadnych nie maią na *Archipelagu Amerykanſkim*. Wzbudził czułość narodową poſtępek tak gwałtowny, od ſprawiedliwości i ludzkości prawie dział równie daleki. Gotowiśmy odnowić dawne związki z narodem, któremu tyle winniśmy: lecz ieśli zaydą trudności nieſpodziane do ugody pożądaney, iakożkolwiek umyſły *Amerykanow* ſą dziś podzielone, wſzyſtkie ſię ziednoczą do przedſięwzięcia krokow oſtrzeyſzych na utrzymanie ſwobod i handlu kraiowego.

PUBLIKACYA.

Mińſkiey Kazienney Pałacie potrzebne ſą od Posiadaiących Dobra Starościńſkie w Mińſkiey Gubernii Przywileia, Inwentarze, i inne Dokumenta Cessyine, Wlewkowe iakiemi tylo na Prawo dzierżenia tych Dobr oni ſzczycą ſię. Takowe Dokumenta obowiązani ſą JJ. PP. Staroſtowie ſami lub przez umocowanych przyſtawować do rzeczoney Kazienney Pałaty w ciągu biegącego 1797. Roku i nie późniey 15go Decembra tegoż Roku, który to Dzień za oſtatni termin kładnie ſię.